

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epitome Annalivm Trevirensium

Masen, Jacob

Augustae Trevirorum, 1676

Ad Epitomen Annalium Trevirensium Introductio De Antiquis Trevirorum
moribus ac Monumentis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12542

AD EPITOMEN ANNALIUM TREVIRENSIUM

Introductio DE ANTIQUIS TREVIRORUM moribus ac Monumentis.

Uam vastis ANNALIUM spatiis Trevi-
rorū historiam complexi sumus, hanc &
brevioribus in tabellis minori appa-
tu proponere visum est, ut hoc veluti
prælibamento quodam ad lautiores il-
lius epulas cupidum Lectorem invite-

mus. Quod nonnullis Indorum Populis solenne esse ho-
diedum accepimus, ut ferculorum hospitibus exhiben-
dorum catalogum præbeant, quò invitati famem gra-
tis maxime eduliis reservent. Id ego, ceu quodam Hi-
storiæ Trevirensis oblato indice meditor, daturus ma-
gis occupatis compendium, minusque avidis facturus,
desiderium. Neque enim de trivio sumpta reperiet, sed
multis ætatum clausa periodis, abditisque monumentis
recondita, quæ fera demum posteritas in lucem eruit,
fruendaque erudito huic seculo proponit, Inveniet illu-
stria hoc loco, cum Trevericæ, tum Romanæ antiqui-
tatis vestigiâ, gentium priscarum supersticiosos ritus,
Christianorum in susceptâ Apostolorum temporibus fi-
de constantiam, religionisque orthodoxæ studium ad
nos usque, inviolatâ Pontificum serie atque integri-
tate, traductum. Quo nescio, an felicitas, aut laus major
cuiquam gentium obvenire possit. Quæ ut deinde pe-
rennet, nobisque propitium in scribendo, Lectori que in
evolvendo hunc exilem laborem Numen conciliet,
summis infirmisque votis precamur.

Trevirorum
historia re-
conditas an-
tiquitates
complecti-
tur.

Perpetuam
eorundem
exhibet in-
fide Christia-
nâ constan-
tiam.

A

Trebe-

ORIGO. Treberorum, seu, ut nunc loquimur Trevirorum Gens hac à gentem Mosellæ Rhenique, Fluminibus inter Galliæ Trebeta, Germaniæq; sitam confinia, veteres, novique scriptores plerique a Trebeta, Nini Assyriorum Regis filio Abrahami coætaneo deducunt. Non, quòd ille primus generis Pater, quem Gomerum ex Japeto sentimus esse; sed quòd ex oriente Semiramidis Novercæ libidinem irasque huc usque defugiens, civilis autor vitæ, ad unius urbis mœnia legesq; agrestem populū traduxerit, Assyriorū, quæ jam noverat, instituta ædificiaq; gentis æmulatus. Ut iccirco Trevirorū urbs inter Europæas facile prima celebretur, vulgatoq; decantatū sit carmine:

Treviris urbs
1. Europæ
noscitur.

Ante Romam Treviris stetit annis mille trecentis.

lib.2. Com.
ad Galat.
Treviri in orientem viatores penetrarunt.

Galatarum, seu Galliarum, gentem Treviros habitam, non obscure ex Hieronymo discas, qui traductos olim Brenno Duce in Orientem Galatas, Trevirorum, quibus convixerat, linguā usos affirmavit. Verum tamen, ut affines Germanis, his accenseri, jam olim etiam, Tacito autore, maluere. *Treviri enim & Nervii, inquit, circa affectationem Germanica originis ultra ambitiosi sunt, tanquam per hanc gloriam sanguinis, à similitudine & inertia Gallorum separentur.* Nec quibusvis in Gallis, sed Belgis sunt habiti, quos Cæsar his olim verbis extulit, *Gallorum fortissimi Belge, & Pomponius Mela, clarissimi Belgarum Treviri.* Cæsar alibi quoque comperisse se affirmat, plerosque Belgarum à Germanis ortos, Rhenumque antiquitus traductos, propter loci illic fertilitatem, Gallis loco pulsus, confedisit. Quare, ut ad Gallorum olim arma, non Italia solum, cum ad ipsum penetrarent Capitolium; verum & Asia latè, illorum concussa & occupata exercitibus, trepidavit; ita deinde Germani, Francique, ex his orti magis, quàm nati, (si primam Regum indolem, gentisque spectes) Gallorum cervicibus metuendi incubuere, ut jam nec propria satis tuerentur, qui aliena impunè quondam rapuerant. Ita divinæ providentiæ placuit, nullam gentium tam austeri formidandam condere, quæ non

Tacit. de
Moribus
German.
Cæsar lib. 1.
Mela l.3. c.5.
lib.2.
Treviri Gallo-belgis olim, dein Germanis accensit.

non

non aliquando aliam, ceu validiorem, formidaret. Unde tot imperiorum vicissitudines, ut mortales discerent, nullum in terris regnum dari immortale.

Lingua Trevirorum, ex prima Francorum regnantium ætate producta, Germanicis Belgicisque permixta vocibus, vix (ut in priscis monumentis superest) hujus seculi usum refert, cum suis, ut solet, gentium seculorumque mutationibus variata: ne quicquam in hominibus, nec sermonis quidem literarumque constantia perpetuum existeret.

Religio hujus gentis prisca, partim hic ex superstioso Deorum cultu, tanquam abortivum veræ religionis sensim degenerantis, nata, sub Druidum utriusque sexus sacerdotum institutione vigeat; partim ab orientalibus, quorum victores erant, traducta populis, ceu quoddam Tartari spoliū, in Græcanicorum Deorum observatione consistebat. Druidæ Pythagoricæ disciplinæ sive auctores, sive affectæ, metempsychosin hoc est transmigrationem animarum de corporibus, ad nobiliora seu ignobiliora alia, pro merito, corpora tradidere. Unde ingentes ad fortiter agendum morientumque suppeditabant suis cultoribus animos, ipsi plerumque ex prima nobilitate conspicui venerandique, quâ religioni suæ autoritatem dignitate præstabant.

Reconditis plerique in physicis ethicisque, quæque augurandi disciplinâ contineantur, artibus instructi, qualè Divitiacum Æduum hospitem suum Cicero, a de divinatione agens, laudavit. Quin & juventuri instruendæ adhibiti, & litium arbitri, humanas divinasque causas definiebant verum, quod eis fecisse nomen creditur, quercuum imprimis, Jovi sacrarum, veneratores fuere, ex quibus dimanans viscum magnâ religione solennique ritu excipiebant. Siquidem candidatus Sacerdos, tauros geminos, candidi coloris, jugumque inexpertos, Diis immolans, arborem scandebat, ac deinde falce aurea metebat viscum. Quo in potu oblato fecunditatem animalibus dari sterilibus, & venena sumpta enervari sentiebant.

LINGUA

olim ex Belgicis Germanicisque permixta vocibus.

RELIGIO

Trevirorum cum Gallis communis fuit.

Druidæ eorumque religio & dignitas in sacris profanisque.

a lib. i. de divin.

b d g v s enim quercus dita

Quercus honorata, & viscus demptum.

iebant. Unde læta omnes conclamatione viscum cadens excipere solebant, ut Ovidianus meminuit versus.

Ad viscum Druidæ, Druidæ clamare solebant.

Hoc prorsus in ista pietate impium, quod detestabili
Homines in alicubi sacrificiorum genere, humanis, & plerumque in
sacrificiis im- nocentum victimis, iras suorum Deorum placandas
piè mactati. censerent; ut si homines, nisi suorum interitu, servari
non possent. Nec amentia minus habet, licet à crudeli-
tate remotum sit, quod angvino ovo cum sibilis in subli-
me jactato, sagisque intercepto, litibus sopiendis, Re-
gumque victoriis promovendis vim, virtutemque inef-
se sentirent, Dæmone hanc illorum superstitionem se-
cundis nonnunquam eventibus alente: ut huic impo-
stori jam olim usitatum fuit, per serpentem homines
fallere. Druidis Eubages & Bardi, illi in sacrificiis, hi in
cantu subserviebant. Neque insuetum his Majorum ge-
sta versibus intexta odisque posteritatis memoriae com-
mittere. Quamvis Druidis solenne fuit, arcana disci-
plinæ suæ nequaquam in vulgus spargere, ideoque pere-
grinâ hæc Græcorum linguâ, suæ sectæ hominibus tra-
dita, populari cognitioni subtrahebant, ne, ut pronum
est, notitia contemptum induceret.

Ovum ser-
pentinum
observatum.

Sacrifici &
Cantores.

Arcana disci-
plinæ Græca
lingva tege-
bant.

Mons Martis
& Apollinis
Treviris est.

BROUV.

Prop. c. II.

Mercurius in
aère inter
duos magne-
tes libratus.

Dii quondam Trevirorum, cum Græcis iisdem com-
munes fuere Gemini etiamnum Montes, is qui ad orien-
tem Augustæ urbis surgit, Martis, quiq; ad occiden-
tem trans flumen extollitur, Appollinis nomen, non va-
no culti Numinis utriusque argumento, tuentur; Quan-
quam ex Christianis posteri conati sint, nominibus S.
Martini & Pauli Eremitæ Treviris honorati gentilium
Deorum memoriam, sed frustra, obruere. Mercurium
verò à Gallis imprimis observatum, & Cæsaris & Taciti
attestatione cognovimus. Nec abs re erit Galbæ ver-
bis, quod hospes ipse Trevirorum & testis oculatus me-
minit, reddere. *Treviris, inquit, est Gallia civitas nobi-
lis, ubi Senecio quidam, cujus hospitio usus sum per XII
dies in suburbio civitatis ferream effigiem Mercurii vo-
lantis magni ponderis ostendit, in aère pendentem.* *Erant
autem*

autem magnes, ut hospes idem mihi ostendit, supra in fornice, itemque in pavimento. Quorum naturalis vis è regione sibi ferrum adsciscibat, sicque quasi dubitans remanebat ingens ferrum.

Vidi etiam, in eadem urbe, ingenti & pretioso marmore Iovem, scutellam auream duorum pedum latitudinis tenentem, ubi hoc inerat scriptum: JOVI VINDICI TREBERORUM, EX CENSU QUINQUE CIVITATUM RHENI, PER TRIA DECENNIA DENEGATO, SED FULMINE ET COELESTI TERRORE EXTORTO, FACTUM ARTE MECHANICA. Nam thus, quasi prunis impositum redolet, si immiseris. Nec tamen deficit: quia ita probari esse. Hæc ille, Mercurialis simulachri reliquæ diu apud Pontem urbis, cum hac inscriptione servatæ sunt.

Jupiter aure & thure ultra redolente honoratus.

Ferrens in vacuis pendens caducifer auris.

Superest etiamnum Veneris, ut apparet, nudæ, ex candido marmore statuae truncus superior, qui ad S. Matthiæ cæmeterium, intra ferreos muri clathros, puerorumque lapidationi exponitur, jamque formam omnem amisit. Cum ad execrationem foedæ gentilitatis, hanc à longa retrò proavorum memoria consuetudinem imitatione traducant, ut religioni neglectæ impudent, hoc opprobrium priscae religionis oblivisci.

Venus hodie dum lapidari solita.

Respublica Trevirorum, pro temporum Dominorumque mutatione, varia fuit. Repertos in Gallia Reges Cæsar diversis locis a meminit; at quos supra Principum hoc tempore in Germania potestatem vix eminuisse potentiam terrisque colligas. Induciomarum (quem L. Florus b Regem nuncupat) & Cingentorigem accepimus Trevirorum principes affinitate junctos, sed clientelis studiisque fuisse divisos. Unde & hunc adversus socerum Cæsar sibi adjunxit. Et de Julio Classico Tacitus c ait. *Regnum illi genus, & pace belloque clara origo. forte ab Induciomari sanguine.* Cæsar d certè ad Induciomari propinquos delatum refert imperium. Verùm hoc ego Trevirorum imperium, quod sub optimatibus, Præfectis,

RESPUBLICA sub Principibus.

a lib. 1. 2. 5.

6. 7.

b lib. 3. c. 10.

c lib. 4. hist.

d lib. 6.

Sub optimatibus sive

Præfectis,

quotannis
eligendis.

Comitium
totius Galliae
optimatum
suprema po-
testate præ-
erat.
e *Cæs. lib. 1.*
f *lib. 6.*
g *lib. 4.*

Treviri dein-
de sub Rom.
Imp. Franco-
rum & Ger-
manorum
Regibus.

URBIS Au-
gustæ mag-
nitude.

a *vel Sara-
vi.*

sive præfectis, stetit, magis certum reperio. Quorum unum delectum ex pluribus *Vergobretum* nuncupabant, annuâ potestate in fortunas vitamque omnium dominantem. Isque aut principum populi, aut, si hi diffiderent, Sacerdotum suffragiis erat deligendus. Inter hostamen, seu Præfectos, seu Principes malis, ordo ille per Gallias est habitus; ut penes quosdam jus esset convocandi ad universale Galliarum concilium ceteros, in quo ad totius gentis commune bonum consilia, leges, federaque conciperentur. Tale, Helvetiis à Cæsare superatis, ad declinandum, imminens servitutis jugum, à Gallis celebratum est. e Tale & postea indixit Cæsar, cum Trevirorum absentia, pro indicio defectionis est habita, f Hoc Concilium universæ imperabat Galliae. Unde & ab illo Tacitus g ait Treviris fuisse imperatum. *Scribuntur, inquit ad Treveros Epistola, nomine Galliarum, ut abstinerent armis, impetrabili veniâ, & paratis deprecatoribus, si pœniterent.* Subjicitque: *Resistit Tullius Valentinus, obstruxitque civitatis suæ aures, malè deinde ob hanc discessionem multatæ.*

Quæ verò deinde sub Romanorum Præfectis atque Imperatoribus Trevirorum fors ac resp. quæque sub Austrasiæ Francorum Regibus, ac demum sub Germanorum, ac Principum suorum imperio fuerit, ipso historiarum decursu pandetur, quidque arte olim ac Marte, adversus Cæsarem, ceterosque hostium fortiter aut segniter moliti sint, paucis, at veris lineamentis erpræsentabitur.

Urbis olim Augustæ amplitudinem, situm, formam, majestatem, rarissimamque antiquitatis vestigia atque opera Romanis digna, præterire minus æquum existimem, cum & Majorum decora in posteritatis laudem cedant, & obtentæ quondam gloriæ Proavorum dulcè etiam sit Nepotibus meminisse.

Amplissimum urbis antiquæ spatium à Saræ a Mosellæque confluentibus undis, in septentrionem sex facilè excurrere passuum millibus, verum inter montes, tanquam

quam valla, mœnibus hinc inde ad pedes jugum procurrentibus, sita, latitudinis nunc profusæ, nunc adstrictæ, naturæ ductum, ædificiorum ordine sequebatur; ut quæ alicubi ad duo se explicaret passuum millia, alibi nec unum quidem mille æquaret. Augustis tamen ubique spectanda ædificiis, ac palatiis operibusq; urbs, quæ, si ingentis solidique operis pontem Mosellæ instratum excipias, plerasque à Romanorum istic dominantium temporibus nata credimus, ut ex perfunctoria plerorumque inspectione patebit.

Aquæductuum hic instructorum, Romani populi more, & varietas reperitur, & raritas, hisque subterranea, per meatus cryptasque, receptacula, non dissimili elaborata arte, accedunt. Sub quibus bellorū, aut persecutionis tempore, vel latebant, vel cum pretiosiori suppellectile thesaurisq; aliò ad vicinas munitasq; arces transibant, aut in silvas etiã & loca abdita effundebantur. Quæ per ipsam quoque urbem diffusa, vicina turrium inter se munimenta iungebant; ut & captæ ab hostibus, aut suis collisæ factionibus, tam vastæ urbi, non deessent fugæ defensionisve præsidia. Unde hodie dum nova ædificia molientibus hæc subterranea sese Treviris aperit, ingentesque sub fornicibus recessus ostendit. De Aquæductu qui ex Riveri, in Erubrum sese infundente, Treviros infra per montium latera flexusque, unius facile diei itinere ad Palatium Archiepiscopale ducitur, nota suis etiamnum ex ruderibus canalibusque structis res est, & haud procul à fonte, juxtaque Trevirorum Martis clivum, suis sese hiatis aperit. Sed qui trans Mosellam alter, ex remotis Eissliæ abscessibus juxta Smidthemium ab Orffæ fontibus, plurium dierum intervallo, hinc Coloniam Ubiorum, inde supra Treviros (quanquam intervallis abruptus) Aquæbillichium tangit, multo plus operæ artisque & admirationis possidet. Qui diversis hodie dum locis pervius, ambiguum multis præbet disceptandi materiam; quo sine consilio ve hoc tam latè diffusum opus, à Romano milite, his lo-

Aquæductus
& cryptæ
subterraneæ.

Admirabilis
ex Eissliæ
fontibus A-
quæductus.

Romani militis occupatio, etiam in sternendis viis, non inutilis.

cis interquiescente, coeptum, perductumque subter ipsa Agrippinensium habitacula, & summæ ædis fundamenta sit? Magisque hic plerique occupandi exercitus, qui per otium enervatur ac distluit, quam utilitatis publicæ quæsitam rationem autumant. Nam qui vina com-
meatumque his undis vetricibus transmissum opinantur, eis fabulam pro historia venditare jucundum est. Cum tamen his ferè partibus & militares Romanorum viæ, aggestâ tellure, minutisque constratæ lapillis vifantur, & aquæductus illi, suos per intervalla præstent aditus, ad puram in commeantium copiarum usum sufficiendam aquam deserviisse, existimandum est. Quod quidem ego inter præcipua tanti operis emolumenta reposuero.

Amphitheatrum rudibus vestigiisque suis reliquum.

Amphitheatrum priori, qui ex Olevia procedit, aquæductui, intra urbem Martiique montis caput ad orientem adsitum, suis vestigiis, cum turrium, tum cavearum, ipsaque in medio circi arena, adhuc spectabile eminet. In quo Constantinus Magnus, à victoria, hostium captos duces bestiis ad certamen objecit, priusquam facris Christianorum imbutus, hoc in spectaculo scelus agnosceret. An verò hoc idem Amphitheatrum, Constantino debitum sit, jure ambigas. Illa certè oratoris Belgæ hic Treviris illi applaudentis gratulatio est. *Video*

Orat. Paneg. hanc fortunatissimam civitatem, cujus natalis dies, tuâ pietate celebratur, ita cunctis mœnibus resurgentem, ut se quodammodo gaudeat olim corruisse, auctior tuis facta beneficiis, video circum Maximum, amulum credo Romani, video basilicas, & forum, opera regis, sedemque iustitiae, in tantam altitudinem suscitari; ut se sideribus, & caelo digna, & vicina promittant. Ex quibus illius temporis Augustæ urbis faciem utcunque æstimemus.

Capitolium & Centifanum, seu Pantheon, quibus locis steterint.

Nec defuere magnificæ Deorum sedes, Capitolium, ac Centifanum apud Treviros celebrata, sed locis, quæ conjecturâ magis quàm exploratis notæ antiquitatis vestigiis designantur. Illud Bro W erus in Ecclesiæ Abbatialis

batialis ad SS. Martyres campo; hoc propius Mosellam in S. Barbaræ vicinia collocat. Cui in utroque quidem statuendo ægrè assentior; cum Centifano longè aptior fuerit basilica, nunc in portam Archiepiscopalem, olim in Templum SS. Trinitatis conversa; In Capitolii verò sede metanda, magis ad collem, nunc S. Crucis (olim urbis pomeriis inclusum, magnificis que operibus celebratum) propendeam; quod hic loco mediocriter elato, & portæ Albæ triumphantium vicino, conspicua emeretur; istic humili humentique agro, & nigræ triumphantium portæ propius despiceretur.

Nam & his portis, ad honoris ignominiaque famam in victoribus victisque extollendam, urbs insignis erat, Albâ ad meridiem, nigrâ ad septentrionem, tanquam ad lucem tenebrasve, spectante portâ. Et illam quidem, cum victoria ab hostibus reversi, triumphantium ritu, aut ovantium, ad vota in capitolio Diis solvenda victimasque, seu bestiarum, seu hostium litandas subibant, omnium plausu & gratulatione suscepti: hanc nigram, tacito silentique agmine, inter exprobrantium sibila, execrationesque permeabant. Quæ etiamnum raro opere, solidissimisque ex quadrato lapide muris superat, Romanæque architecturæ rarum est argumentum. Cuius expressum ære simulachrum in Annalibus dedimus; estque superioribus seculis, in sacram D. Simeoni Eremitæ ædem, à Poppone Archiepiscopo, transformata; & Canonice disciplinae Clericis attributa.

Alba triumphantium & nigra triumphantium porta.

Nigra porta, quæ & Martis dicta fuit, in templum conversa est.

Campus huic Martius affinis est, ideoque hæc eadem porta Martis est nuncupata, quod (ut erat intra urbem) bellicus illic senatus egeretur, quæque ad exercendum regundumque spectarent militē, caperentur consilia.

Campus Martius.

Palatia hæc in Augustâ urbe olim ingentia, miris substructionibus absque fuere exulta. Metropolitani templi ædes ex D. Helenæ palatio, nonnullis adhuc muris fusilibusque immani mole columnis sustentiti, erecta est, Imperatricis liberali dono ac voluntate

Palatium D. Helenæ in summam ædem, Constantini verò in Monasterium cessit.

Turres propugnaculorum olim loco fuere.

Piscina in vertice Palatii aquis plena.

tate. Uti S. Maximini, quod nunc ante urbem Monasterium, cum Ecclesia, nobilissimum est, ex aula Magni Constantini natum surrexit. Quod verò Dominorum de Ponte juxta S. Barbaram Palatium fuit, Valentiniani & Gratiani Imp. triumphali arcu, nonnulli formatum sentiunt. Verum hoc nuperis annis dirutum, partim Electorali aulae, partim excitandae apud Societatis Jesu Patres studiorum Gymnadi aptatum est, formamque obsoletae antiquitatis amisit. Vicina tamen quadrilatera turris est, quae in propugnaculi olimeducta speciem surgentibus in altum, sine luce fenestrarum muris, rarâ operis soliditate hodie dum spectatur. Cujusmodi per urbem turres, ad quas subterraneis etiam viis accessus erat, haud minus quaternae supersunt; nunc, post ignes, globosque, ac cuniculos, pyro evibratos pulvere, magnum ad defensionem praesidium non amplius laturae. Illud in Palatio Dominorum de Ponte rarum fuisse observant, quod in ipso domus apice, piscina, emicantibus hucusque per canales tubosque aquis, instructa fuerit, cujus proxima aetas minimè obscura vestigia inspexit.

Nec minus admirandae aularum magnarum substructiones, quarum eodem in aedificio, cum nuper suffoderentur rudera, propriis inspexi ideam oculis, diversisque alibi locis arbitratus sum. Res hac aetate architectonicae magistris ignorata, scriptorum artificumque neglectu intercidit; hic paucis memoranda verbis, at fusius in Annalium Notis per me exposita. Aularum pavimenta spissitudinem explicatae manus aequantia, supernaeque tenui laterculorum tegumento instrata, infernè columellis ferè bipedalibus innixa sunt. Quae columellae ex decem circiter laterculis orbicularibus, sibi mutuo instratis, confectae, uno fortè à se invicem pede discedunt, adeoque subterraneo meatu, immisso per os unum alterumve igni aditum praebent. Qui cavis receptus ambagibus quacunquē circumfertur, atque, ab insequenti igne fumoque propulsatus, exitum in secessu positum vestigat, itaque oberratione pavimentum sensim

sim calefacit. Ita, ut non multis ignibus locus ingens hiberno tempore incalescat, nec receptum calorem, obturatis, post expirantem ignem, ostioliis, facile (ut in ceteris hypocaustis brumalibus assolet) remittat. Cujus artificium, qui non capit, figuram in Notis Proparaesces Bro W'erianæ appositam consulat, quâ ducente, opinor, assequetur.

Spectatur hac quoque ætate nobile illud Secundinum Principum sepulchrale monumentum, quod pyramidalilapidum structurâ supra pedes LXX. assurgit & quatuor discriminatum limbis, diversa incisarum figurarum emblemata exhibet, quas in iisdem reperies Notis expositas; resque Secundini Aventini gestas, & officia, diversosque fortunæ casus complectuntur. Orbis fastigio pyramidis incumbens, sub Aquilæ insidentis alis, cineres Secundinorum, Romanorum more ex busto collectos, sustinere creditur. Pagus Eigel, sic ab Aquila dictus, suburbanus olim, vix quadrante sub Augustæ urbis versus Austrum mœnibus, nunc ad quatuor millia passuum, decrecente ejusdem amplitudine, longius divellitur, seculari Lutzelburgiorum jurisdictioni additus.

Præter hoc diversa veterum monumentorum genera, cum suis epigraphis, in Annalibus damus, quibus hic locus non est. De lampadibus verò in sarcophagis, repertis, id sentio: angustas illas vulgaresque, quæ reperiuntur, perpetuum, ut ferunt, ignem alere non potuisse; sed capaciorem ad hunc urna, qualem conspexi vitream, quæ igne accepto, & illæso, claudi posset, fuisse opus. In quam, fumus emergens, oleaceis rursum guttis, per latera adhærescens, solutus resuat, ignemque in ellychnio Asbestino conceptum, perpetua revolutione (cum nihil exspirare, aut perire queat) conservet. Nam, si Plinio credimus, tale ellychnium flamma non consumitur. Sed hæc naturalium curiosis indagatoribus

probanda deferimus, ad certiora
transituri.

LIBER

Pyramis Secundinorum memorabilis.

Pagus ab Aquila pyramidis nomen traxit.

Monumenta sepulchralia diversa.

Lampades perpetuo ardentes.